

Laurinská 18, 811 01 Bratislava 1
tel: +421 2 208 501 14,
e-mail: info@snslp.sk, www.snslp.sk

Odborné stanovisko

Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva (ďalej v texte ako „Stredisko“ v príslušnom gramatickom tvare) bol dňa 18. novembra 2019 doručený podnet, v ktorom klient namieta diskrimináciu na základe veku a sociálneho postavenia.

V zmysle ust. § 1 ods. 2 písm. f) zákona o zriadení Strediska,¹ Stredisko vydáva odborné stanoviská vo veciach dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona.² Stredisko vydáva v predmetnej veci nasledovné odborné stanovisko.

Skutkový stav a hodnotiace súdy

Klient v podnete uvádza, že jeho dcéry, sú členkami ŠK Blava 1928 Jaslovské Bohunice (ďalej v texte ako „ŠK Blava“), a sú riadne registrovanými hráčkami na Slovenskom tenisovom zväze. V celej histórii ich pôsobenia v ŠK Blava sa mali za tréningový proces uhrádzať čiastky určené rozhodnutím Výkonného výboru ŠK Blava (ďalej len ako „Výkonný výbor“). Tieto sumy mali byť až do 30.09.2019 v rovnakej sadzbe pre všetkých hráčov, bez ohľadu na vek, trvalý pobyt alebo na skutočnosť, ktoré školské zariadenie dieťa navštevuje.

Dňa 10.10.2019 sa malo konať stretnutie rodičov a zástupcov tenisového klubu ŠK Blava, na ktorom mala, členka Výkonného výboru, oboznámiť rodičov o zmenách v poplatkoch za tenisové tréningy.

Dňa 16.10.2019 mali zástupkyne Výkonného výboru, prostredníctvom e-mailu oznámiť, že hráčom, ktorí majú trvalý pobyt v obci Jaslovské Bohunice alebo navštevujú materskú alebo základnú školu v obci Jaslovské Bohunice, bude účtovaná suma 2,5 eur na hodinu. Táto suma bude účtovaná za prvé tri hodiny tréningov a každá ďalšia hodina bude spoplatnená sumou 3 eur na hodinu. Hráčom, ktorí nemajú trvalý pobyt v obci Jaslovské Bohunice a nenavštevujú základnú školu alebo materskú školu v Jaslovských Bohuniciach, bude účtovaná cena 5 eur na hodinu.

Na základe vyššie uvedeného mal klient Výkonnému výboru oznámiť, že si musí premyslieť, či dcéry budú v tréningoch naďalej pokračovať. Výkonnému výboru oznámil, že rozhodnutie o rozdielnych výškach poplatkoch považujete za diskrimináciu na základe veku.

¹Zákon č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov

²Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „antidiskriminačný zákon“) v znení neskorších predpisov.

Uvedené skutočnosti mali zhodou okolností nastať v období, kedy je možný prestup registrovaného hráča z jedného tenisového klubu do druhého, preto sa klient dňa 18.10.2019 rozhodol, že za týchto podmienok ukončuje spoluprácu s ŠK Blava. Tenisový klub ŠK Blava v zastúpení Výkonného výboru však nemal dať súhlas s prestupom dcér do iného tenisového klubu.

Na základe vyššie uvedených skutočností je klient presvedčený, že zo strany Tenisového klubu ŠK Blava došlo voči jeho dcéram k diskriminačnému konaniu, keďže Výkonný výbor im mal svojim rozhodnutím o výške poplatkov v závislosti od miesta trvalého pobytu alebo veku znemožniť výkon športovej činnosti v tenisovom klube ŠK Blava.

Postup Strediska vo veci

Dňa 20.11.2019 zaslalo Stredisko žiadosť o poskytnutie informácií predsedovi Tenisového klubu ŠK Blava (ďalej v texte ako „predseda“). Stredisko žiadalo o vysvetlenie dôvodov, pre ktoré Výkonný výbor ŠK Blava rozhodol o stanovení rozdielnych poplatkov za tenisové tréningy na základe trvalého pobytu a tiež o informáciu, akým spôsobom boli stanovené poplatky za tenisové tréningy pred prijatím opatrenia zo strany Výkonného výboru.

Predseda dňa 27.11.2019 zaslal Stredisku odpoveď, v ktorej uvádza, že Tenisový klub je súčasťou Športových klubov Blava 1928 Jaslovské Bohunice a nemá právnu subjektivitu. Obec Jaslovské Bohunice podporuje rozvoj športu u detí a mládeže s trvalým pobytom v Jaslovských Bohuniciach alebo navštevujúcich Základnú školu s materskou školou v Jaslovských Bohuniciach. Za týmto účelom poskytuje Športovým klubom 1928 Jaslovské Bohunice „nemalú“ dotáciu.³ Z tohto dôvodu sú poplatky u hráčov, ktorí nemajú trvalý pobyt v obci vyššie. Toto platí pre všetkých hráčov rovnako.

Dňa 29.11.2019 Stredisko požiadalo o poskytnutie doplňujúcich informácií starostku obce Jaslovské Bohunice (ďalej v texte ako „starostka“), ktorá dňa 7.12.2019 odoslala Stredisku prostredníctvom e-mailovej komunikácie odpoveď. Starostka vo svojej odpovedi uvádza, že obec Jaslovské Bohunice nemá schválený rozdielny cenník poplatkov za tenisové tréningy. Má schválený cenník pre deti, ktoré navštevujú tenisovú školu a to bez rozdielu, či dieťa má trvalý pobyt v Jaslovských Bohuniciach alebo nie.

Pokiaľ ide o určenie výšky poplatkov za tenisové tréningy, tie sú určené internou dohodou medzi rodičmi a Výkonným výborom. Starostka uvádza, že s uvedenou dohodou ste súhlasili. Problém mal nastať až vtedy, keď Výkonný výbor nesúhlasil s prestupom hráčov do iného tenisového klubu. Starostka taktiež uvádza, že obec poskytuje Tenisovému klubu nemalé dotácie, určené na výplaty trénerov. Stredisko, vzhľadom k tomu, že nepovažovalo odpoveď za dostatočnú, opätovne kontaktovalo Výkonný výbor, ktorý dňa 06.02.2020 poskytla Stredisku písomné stanovisko

³ V zmysle čl. 3 Zmluvy o poskytnutí dotácie uzavretej medzi Obcou Jaslovské Bohunice a Športovými klubmi ŠK BLAVA 1928, poskytla obec Jaslovské Bohunice v roku 2019 Športovým klubom dotáciu na činnosť vo výške 186 400 Eur, z toho 35 000 Eur Tenisovému klubu. Zmluva o poskytnutí dotácie je dostupná na webovej stránke obce Jaslovské Bohunice: https://www.jaslovske-bohunice.sk/data/fso/soubory/dotaciaskblava_2.pdf

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ STREDISKO PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

k prejednávanej veci. Stredisko žiadalo najmä o informáciu v súvislosti s výškou dotácií poskytovaných tenisovému klubu zo strany obce.

Výkonný výbor uvádza, že obec Jaslovské Bohunice podporuje rozvoj športu u detí a mládeže v Jaslovských Bohuniciach. Za týmto účelom poskytuje občianskemu združeniu Športové kluby ŠK Blava 1928 Jaslovské Bohunice „nemalú“ dotáciu. Ďalej uvádza, že vyčíslenie reálnych súm je ťažké, no pri rovnakých podmienkach, rovnakom počte tréningov, rovnakých tréneroch, rovnakých skupinách detí na tréningoch sú náklady na jednu hodinu tréningu stanovené nasledovne: deti s trvalým pobytom v obci Jaslovské Bohunice navštevujúce materskú školu so základnou školou platia 15% a tenisový klub dopláca 85% nákladov; ostatné deti platia 25% a tenisový klub dopláca 75% nákladov.

Tenisový klub dostáva po splnení podmienok dotáciu aj zo Slovenského tenisového zväzu. Táto dotácia je vypočítaná podľa kvantity a výsledkov. Sú z nej financované všetky deti rovnako, bez ohľadu na ich trvalý pobyt. Výkonný výbor ďalej uvádza, že Tenisový klub za klienta uhradil aj kapitánske licencie, avšak neskôr ste odmietli vykonávať funkciu kapitána. Tenisový klub musel uhradiť poplatky za tréningy, aj keď sa ich Vaše deti nezúčastnili, t. j. riadne a včas nenahlásili zrušenie tréningu. Záverom výkonný výbor uviedol, že klienti do Tenisového klubu vstúpili v čase, kedy členmi Výkonného výboru boli iní ľudia a poplatky neboli zavedené. Po zavedení poplatkov mali platiť rovnako ako rodičia detí s trvalým pobytom v obci Jaslovské Bohunice. Po neustálom porušovaní pravidiel sa Výkonný výbor rozhodol, že sa na nich bude vzťahovať riadna poplatková povinnosť, čo vyvolalo vlnu kritiky zo strany klientov.

Relevantná právna úprava

Základným vnútroštátnym právnym predpisom, ktorý vymedzuje požiadavku dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania je zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej v texte ako „antidiskriminačný zákon“). Antidiskriminačný zákon najmä definuje základné pojmy, vymenúva oblasti, v ktorých existuje povinnosť dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania a pri týchto oblastiach vymenúva dôvody, na základe ktorých sa zásada rovnakého zaobchádzania musí dodržiavať. Taktiež ustanovuje formy diskriminácie. Zároveň zakotvuje výnimky zo zásady rovnakého zaobchádzania a podrobnosti o možnosti obrátiť sa so žalobou na súd v prípade jej nedodržania. Aby určité konanie, prípadne určitá situácia alebo prax bola porušením zásady rovnakého zaobchádzania, vyžaduje sa splnenie konkrétnych zákonom vymedzených podmienok. Týmito podmienkami sú diskriminačný dôvod, oblasť a forma diskriminácie.

V rámci posúdenia porušenia zásady rovnakého zaobchádzania je preto namietané nerovné zaobchádzanie potrebné posúdiť z hľadiska kumulatívneho splnenia uvedených definičných znakov diskriminácie.

Právne posúdenie skutkového stavu

V rámci posudzovania namietaného konania je potrebné v prvom rade ustáliť si odpoveď na otázku, či na základe skutočností opísaných v časti „*Skutkový stav a hodnotiace súdy*“ došlo k nerovnému zaobchádzaniu. Až následne možno vyhodnocovať to, či nerovné zaobchádzanie predstavuje civilný delikt porušenia zákazu diskriminácie. Nie každé nerovné zaobchádzanie je totiž automaticky diskrimináciou. Zavedenie rôznych poplatkov za tenisové tréningy na základe kritéria trvalého pobytu a statusu žiaka materskej, či základnej školy, predstavuje objektívnu skutočnosť, ktorá je nerovným zaobchádzaním. Všetky oslovené subjekty od začiatku vybavovania podnetu poskytovali Stredisku rozdielne informácie o výškach poplatkov za tenisové tréningy. Zo všetkých poskytnutých informácií je však zrejmé, že poplatková povinnosť je určená rôznorodo. Je preto namieste posúdiť, či nerovné zaobchádzanie v tomto prípade predstavuje diskrimináciu.

Primárne je potrebné zaoberať sa otázkou, či posudzované nerovné zaobchádzanie možno subsumovať pod definičný znak niektorej z oblastí vymedzených antidiskriminačným zákonom. Z antidiskriminačným zákonom ustanovených oblastí sa jedinou relevantnou javí oblasť poskytovania tovarov a služieb. Predmetný zákon bližšie nešpecifikuje, čo si možno predstaviť pod pojmom služba. Transponovaná Smernica Rady 2004/113/ES o vykonávaní zásady rovnakého medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu (ďalej v texte ako „smernica“) však poskytuje rámcovú odpoveď na uvedenú otázku. Podľa smernice, by sa služby mali v antidiskriminačnom význame chápať v zmysle článku 50 Zmluvy o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva (ďalej v texte ako „Zmluvy o EHS“). Táto zmluva bola neskôr nahradená Zmluvou o fungovaní Európskej únie (ďalej v texte ako „ZFEÚ“). V zmysle článku 57 ZFEÚ sa za službu považujú plnenia, ktoré sa bežne poskytujú za odplatu, pokiaľ ich neupravujú ustanovenia o voľnom pohybe tovaru, kapitálu a osôb. Služby zahŕňajú najmä činnosti priemyselnej povahy, činnosti obchodnej povahy, činnosti remeselnej povahy, činnosti v oblasti slobodných povolání. Na článok 57 ZFEÚ odkazuje tiež 11. bod odôvodnenia Smernice.⁴ V súlade s týmto ustanovením a príslušnou judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie (ďalej v texte ako „Súdny dvor“) musí služba predstavovať hospodársku činnosť, t. j. musí byť poskytovaná za odplatu. Esenciálnym definičným znakom služby podľa antidiskriminačného normatívu je tak jej odplatnosť. Hospodárska povaha činnosti nezávisí od právnej formy poskytovateľa služby podľa vnútroštátneho práva.⁵ Poskytovanie odplatnej možnosti tenisových tréningov občianskym združením, tak možno pomerne jednoznačne podradiť pod oblasť poskytovania služieb, chránenú antidiskriminačným zákonom.

Ďalším definičným znakom diskriminácie je chránený dôvod, t. j. zakázaný motív nerovného zaobchádzania. V namietanom prípade je týmto dôvodom trvalý pobyt a status žiaka školy sídliacej v Jaslovských Bohuniciach. Uvedené kritériá nie sú v antidiskriminačnom zákone explicitne vymedzené ako chránené dôvody. Výkladu chránených dôvodov sa vo svojej judikatúre venuje

⁴ Smernica Rady 2004/113/ES z 13. decembra 2004 o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu.

⁵ Rozsudok Súdneho dvora v spojenej veci C-51/96 a C-191/97 *Deliègea Pacqué* z 11. apríla 2000, bod 46.

Európsky súd pre ľudské práva, ktorý vo svojich rozhodnutiach opakovane uvádza, že trvalý pobyt možno subsumovať pod chránený dôvod iného postavenia.⁶

K statusu žiaka školy Stredisko dodáva, v zmysle školského zákona⁷ sa za žiakom rozumie každá fyzická osoba, ktorá sa zúčastňuje na výchovno-vzdelávacom procese v základnej škole, strednej škole, v škole pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a základnej umeleckej škole. Tento zákon neustanovuje vek, do kedy sa takto vymedzená fyzická osoba považuje za žiaka. Napokon, za žiaka sa stále považuje aj fyzická osoba, ktorá opakuje niektorý z ročníkov základnej školy. Na základe vyššie uvedeného, status žiaka školy nie je možné podradiť, ako uvádzate vo Vašom podnete, pod chránený dôvod veku. Status žiaka možno dôvodne podradiť pod chránený dôvod iného postavenia.

Antidiskriminačný zákon predvída aj jednotlivé formy diskriminácie. Stanovenie rozdielnych poplatkov za tenisové tréningy na základe vyššie uvedených kritérií predstavuje konanie, pri ktorom sa s členmi tenisového klubu, ktorí nemajú trvalý pobyt v Jaslovských Bohuniciach a členmi tenisového klubu, ktorí nemajú status žiaka materskej, či základnej školy, situovanej v Jaslovských Bohuniciach, zaobchádza menej priaznivo, ako sa zaobchádza s členmi tenisového klubu, ktorí sú nositeľmi uvedených charakteristík.

Posledným zákonným kritériom posúdenia diskriminácie je zodpovedanie otázky prípustného menej priaznivého zaobchádzania, ktoré vymedzujú ustanovenia § 8 a § 8a antidiskriminačného zákona. Uvedené ustanovenia pripúšťajú v zásade iba dve výnimky, tieto však v danej veci nie sú relevantné a aplikovateľné, pretože nejde o dočasné vyrovnávacie opatrenia, na prijatie ktorých je potrebné splniť antidiskriminačným zákonom stanovené podmienky a tiež nemôžeme posudzovanú vec subsumovať pod niektorú výnimku zakotvenú v ustanovení §8 antidiskriminačného zákona. V posudzovanom prípade nemožno dospieť k dôvodnému záveru, že ide o niektorý z prípadov tzv. ospravedlniteľného menej priaznivého zaobchádzania.

Záver

Stredisko dospelo k dôvodnému záveru, že rozdielne vymedzenie poplatkov za tenisové tréningy na základe kritérií trvalého pobytu v obci Jaslovské Bohunice a statusu žiaka materskej, či základnej školy situovanej v Jaslovských Bohuniciach, predstavuje priamu diskrimináciu tých členov tenisového klubu, ktorí nie sú nositeľmi uvedenej charakteristiky, a to na základe ich iného postavenia v porovnaní s nositeľmi uvedených charakteristík. Ide o diskrimináciu pri poskytovaní služieb.

K možnostiam riešenia Stredisko uvádza, že v predmetnej veci má klient možnosť domáhať sa svojich práv súdnou cestou. V prípadnom súdnom konaní je Stredisko oprávnené ako národný antidiskriminačný orgán v zmysle ust. §1 ods. 3 zákona č. 308/1993 Z.z. o zriadení Slovenského

⁶ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo dňa 8. januára 2013 vo veci *Efe proti Rakúsku*

⁷ Zákon č. 245/2008 Z.z. o o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ STREDISKO PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov klienta zastupovať. Stredisko je tiež oprávnené na jeho zastupovanie v mimosúdnom urovnaní sporu.

S pozdravom

Mgr. Tomáš Földes
dočasne poverený riadením